

Förordning om reserv med anledning av 2020/21:FPM75 Storbritanniens utträde ur EU

Finansdepartementet

2021-01-26

Dokumentbeteckning

COM (2020) 854

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om
inrättande av brexitjusteringsreserven

Sammanfattning

Den 25 december 2020 presenterades kommissionen ett förslag till förordning om en brexitjusteringsreserv. Inrättandet av en sådan ingick i Europeiska rådets uppgörelse i juli 2020 om den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027. Det är ett specialinstrument i budgeten som föreslås inrättas i syfte att kunna ge ekonomiska bidrag för att motverka negativa konsekvenser i medlemsstater, regioner och sektorer orsakade av Storbritanniens utträde ur unionen. Totalt kommer brexitjusteringsreserven uppgå till 5 miljarder euro i 2018 års priser. Medlen kommer till största delen fördelas mellan medlemsstaterna baserat på storleken på deras handel med Storbritannien och fisket i Storbritanniens exklusiva ekonomiska zon.

Regeringen anser att brexitjusteringsreserven ska ha en nära koppling till effekterna av Storbritanniens utträde ur unionen. De åtgärder som är stödberättigade bör kunna kopplas till effekterna av utträdet och tidsmässigt ligga i nära anslutning till utträdet. Beräkningsgrunderna för fördelning av medlen mellan medlemsländerna bör även tydligt kopplas till effekterna av utträdet.

1.1 Ärendets bakgrund

Den 25 december 2020 presenterade kommissionen sitt förslag till brexitjusteringsreserv. Reserven är ett specialinstrument i budgeten som ska mildra de oförutsedda effekterna av Storbritanniens utträde ur EU. Som en del av överenskommelsen om den fleråriga budgetramen för 2021–2027 enades medlemsstaterna om att brexitjusteringsreserven skulle uppgå till 5 miljarder euro i 2018 års priser under samma period som den fleråriga budgetramen. Bestämmelsen återfinns i artikel 10 förordningen om den fleråriga budgetramen för 2021–2027 (2020/2093).

1.2 Förslagets innehåll

Brexitjusteringsreserven föreslås inrättas i syfte att ge medlemsstaterna ekonomiska förutsättningar att kompensera för och motverka negativa konsekvenser på flera områden som uppstår till följd av Storbritanniens utträde ur unionen. Syftet med reserven är att mildra utträdet inverkan på den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen i unionen.

Perioden för stödberättigande kommer att löpa från den 1 juli 2020 till den 31 december 2022. Förordningen innehåller en omfattande, men icke-uttömmande, förteckning över typer av stödberättigade utgifter för åtgärder som vidtagits med anledning av Storbritanniens utträde, bland annat för regioner, företag, sektorer och lokalsamhällen. I förordningen definieras också vissa typer av utgifter som inte är stödberättigade.

Reserven kommer att omfatta alla medlemsstater och avses att aktiveras i två omgångar, den första 2021 i form av en väsentlig förfinansiering, och den andra 2024 som en utbetalning av resterande stöd från reserven. Kommissionen kommer att beakta användningen av förfinansieringen och de övergripande stödberättigade utgifter som kommissionen godtagit och som överstiger både förfinansieringens belopp och 0,06 procent av nominell BNI från 2021. Kommissionen kommer att ange de relevanta beloppen för tilldelning av förfinansiering genom en genomförandeakt. Genomförandeakten kommer inte att innehålla någon beskrivning av de åtgärder som skall finansieras enligt artikel 110 (2) i budgetförordningen.

Fördelningsmetoden för förfinansieringen kommer att baseras på officiell statistik över medlemsstaternas handel och fiske. Fördelningen föreslås utgå från vikten av handel med Storbritannien och fiskets betydelse i Storbritanniens exklusiva ekonomiska zon för respektive medlemsstat men tar bl.a. hänsyn till medlemsstaternas BNI per capita. Fördelningsmetoden för förfinansieringen anges i en bilaga till förordningen.

Medlemsstaterna ska lämna in ansökningar om ett bidrag från reserven senast den 30 september 2023, med uppgifter om de utgifter som medlemsstaten har haft och betalat ut från och med den 1 juli 2020 till och

med den 31 december 2022. I denna ansökan ska det vidare anges hur förfinansieringen har använts.

2020/21:FPM75

Ansökan kommer att behöva åtföljas av en genomföranderapport, med uppgifter om bland annat de åtgärder som vidtagits för att motverka de negativa konsekvenserna av Storbritanniens utträde ur unionen, och hur de har genomförts, en förvaltningsförklaring och ett oberoende revisionsutlåtande.

När medlemsstaterna har skickat in ansökningarna om ekonomiskt stöd kommer kommissionen att bedöma ansökningarna samlat. Kommissionen kommer särskilt att undersöka om stödet var berättigat och riktigheten av de deklarerade utgifterna, deras koppling till övergångsperiodens och deras ekonomiska effekter, och de åtgärder som införts för att undvika dubbelfinansiering med stöd av genomföranderapporten, förvaltningsförklaringen och den oberoende revisionsrapporten. Vid bedömningen av ansökningarna om ekonomiskt stöd från brexitjusteringsreserven kommer kommissionen att godkänna den förfinansiering som betalats ut till medlemsstaterna, och återkräva de outnyttjade beloppen. Om de utgifter som godtas som stödberättigande överstiger det belopp som betalats i förfinansiering och 0,06 procent av nominell BNI från 2021, får ytterligare belopp från reserven betalas ut för att bidra till de överskridande beloppen, inom ramen för de tillgängliga finansiella medlen. De belopp som återvunnits eller förts över från förfinansieringen kan användas för ersättning av ytterligare utgifter som medlemsstaterna haft till följd av utträdet, förutsatt att det finns en efterfrågan.

De anslag som avsatts för reserven kommer att genomföras under delad förvaltning med medlemsstaterna, för att upprätthålla respekt för principerna om sund ekonomisk förvaltning, öppenhet och icke-diskriminering samt avsaknad av intressekonflikter. Medlemsstaterna kommer särskilt att behöva inrätta ett förvaltnings- och kontrollsystem och utse organ som skall ansvara för förvaltningen av reserven liksom ett oberoende revisionsorgan. I förordningen anges ansvarsområdena för medlemsstaterna och en minimiuppsättning krav för de organ som ansvarar för förvaltning, kontroll och revision av det finansiella bidraget inom ramen för reserven. Medlemsstaterna kommer att behöva inrätta och tillämpa system som syftar till att förebygga, upptäcka och hantera eventuella oegentligheter på ett effektivt sätt, inklusive bedrägerier.

Medlemsstaterna bör meddela kommissionen vilken myndighet som utsetts och betalningsmottagaren av förfinansieringen. Medlemsstaterna ska bekräfta att systemen har upprättats inom tre månader efter det att denna förordning har trätt i kraft.

Kommissionen kommer att vidta lämpliga åtgärder för att se till att unionens ekonomiska intressen skyddas, inklusive finansiella korrigeringar.

Förslaget har ingen påverkan på svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt artikel 10 i förordningen om den fleråriga budgetramen för 2021–2027 kan brexitjusteringsreserven uppgå till 5 miljarder euro i 2018 års priser, vilket motsvarar 5,37 miljarder euro i löpande priser. Av totalen kommer 4,24 miljarder euro vara tillgängliga år 2021 och resterande belopp, 1,26 miljarder euro, kommer vara tillgängligt år 2024. Kommissionen föreslår att oanvända medel automatiskt kan överföras och göras tillgängliga till 2025.

Brexitjusteringsreserven finansieras genom systemet för EU:s egna medel. Sveriges finansieringsandel motsvarar Sveriges andel av EU:s bruttonationalinkomst. Under antagande om fullt utnyttjande av brexitjusteringsreserven och en oförändrad BNI-andel beräknas därför Sveriges EU-avgift bli totalt ca 1,6–1,9 miljarder kronor högre än vad som annars skulle ha varit fallet under perioden 2021–2025, uttryckt i 2018 års priser. Återbetalningarna från brexitjusteringsreserven sker via inkomstsidan på statens budget, vilket innebär att återbetalningarna inte har någon påverkan på EU-avgiftens storlek. Den statsfinansiella nettoeffekten är därmed betydligt lägre än ökningen av EU-avgiften.

Av förfinansieringen beräknas Sverige preliminärt få ett återflöde från brexitjusteringsreserven på ca 94,7 miljoner euro, varav ca 89 miljoner euro baseras på de handelsrelaterade fördelningskriterierna och ca 5,7 miljoner euro på de fiskerelaterade fördelningskriterierna. Slutligt återflöde beror på utformningen av fördelningskriterierna, de kostnader som har uppstått som bedöms vara stödberättigande och om Sverige lämnar in en ansökan om att få stöd från brexitjusteringsreserven.

Kommissionens förslag innehåller ingen konsekvensanalys, såsom exempelvis när det gäller jämställdhetsaspekter på förslaget.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att brexitjusteringsreserven ska ha en nära koppling till effekterna av Storbritanniens utträde ur unionen. De åtgärder som är stödberättigade bör kunna kopplas till effekterna av utträdet och tidsmässigt ligga i nära anslutning till utträdet. Beräkningsgrunderna bör även tydligt kopplas till effekterna av utträdet.

Regeringen anser att instrumentet bör vara temporärt, välriktat och proportionellt. Regeringen anser att överföringsreglerna för medlen inte är tillräckligt budgetrestriktiva och att förfinansiering bör delas upp på flera år för att inte belasta budgeten enbart år 2021.

Sverige verkar för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, i enlighet med prop. 1994/95:40. Målet innebär att regeringen ska verka för en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och att närhetsprincipen ska tillämpas på budgetområdet. Det innebär också strikt budgetdisciplin, dvs. att verka för en begränsning av EU:s utgifter inom budgetramen och därmed den svenska avgiften till EU.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Alla medlemsstater har godkänt förordningen om den fleråriga budgetramen för 2021–2027 där det anges att brexitjusteringsreserven ska uppgå till 5 miljarder euro i 2018 års priser och att det ska föras in i EU-budgeten som en avsättning. Detaljerade ståndpunkter om förordningen är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets ståndpunkt är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget baseras på artikel 175 och 322 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas med kvalificerad majoritet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet där Europaparlamentet deltar i förfarandet som medbeslutande. I rådet fattas beslut med kvalificerad majoritet.

Artikel 175 i EUF-fördraget anger: ”Om särskilda åtgärder behöver vidtas utanför fonderna och utan att det påverkar tillämpningen av de åtgärder som beslutas inom ramen för unionens övriga politik, får Europaparlamentet och rådet besluta om sådana särskilda åtgärder i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén.”

Artikel 322 i EUF-fördraget är tillämpligt eftersom reglerna för anslagsöverföringar skiljer sig från principen om en årlig budget i enlighet med budgetförordningen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

2020/21:FPM75

Enligt artikel 4 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt råder det delad befogenhet eftersom det rör ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt vissa delar av socialpolitik.

Kommissionen anger att förslaget följer subsidiaritetsprincipen. Brexitjusteringsreservens övergripande mål är förstärka sammanhållningen genom åtgärder som gör det möjligt att mildra de ekonomiska, sociala och territoriella effekterna av tillbakadragandet på medlemsstaternas ekonomier och att skydda sysselsättningsnivåerna. Åtgärderna förvaltas inte direkt av Europeiska kommissionen, utan genomförs i stället i partnerskap med medlemsstaterna. Således begränsas unionens åtgärder till vad som är nödvändigt för att uppnå de unionsmål som fastställs i fördragen. I linje med subsidiaritetsprincipen definierar förslaget tydliga kriterier för stödberättigande för att reserven ska mobiliseras och ger flexibilitet i sin användning som står i proportion till den unika situationen.

Kommissionen anger att förslaget följer proportionalitetsprincipen eftersom förslaget inte går utöver det minimum som krävs för att uppnå målet på EU-nivå och som är nödvändigt för det ändamålet.

Regeringen delar kommissionens bedömning.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Brexitjusteringsreserven har tidigare varit en del av förhandlingarna om den fleråriga budgetramen för 2021–2027. Förslaget kommer främst att behandlas i rådsarbetsgruppen för strukturella åtgärder men även i rådsarbetsgruppen för relationen mellan EU och Storbritannien innan antagande i rådet.

4.2 Fackuttryck/termer